

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“สตถุครุ — มีความเคารพในพระศาสดา”

คำว่า **สตถุครุ** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง [อ่านตามภาษาบาลีว่า สัต - ฤ - คะ - ฐ] มาจากคำว่า **สตถุ** (พระศาสดา, ผู้สอน, ผู้นำประโยชน์มาให้ ในที่นี้มุ่งหมายถึง พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระบรมศาสดา เป็นผู้สอน ผู้นำประโยชน์มาให้แก่สัตว์โลกโดยไม่มีใครเปรียบได้เลย) กับคำว่า **ครุ** (มีความเคารพ) รวมกันเป็น **สตถุครุ** เขียนเป็นไทยได้ว่า **สตถุครุ** แปลว่า **มีความเคารพในพระศาสดา** ตามข้อความในมโนรทปฎฐี อรรถกถา พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จักกนิบาต ปฐมอปริหานิยสูตร ว่า “ภิกษุชื่อว่า **สตถุครุ** เพราะมีความเคารพในพระศาสดา” แสดงถึงสภาพธรรมฝ่ายดีที่เกิดขึ้น มีความเคารพพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นพระบรมศาสดา การเคารพพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ด้วยการฟังการศึกษาพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง มีความเข้าใจที่ถูกต้องจึงรู้จักพระองค์และมีความเคารพตามปัญญาของตนที่เจริญขึ้น ซึ่งเมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้อง เพราะได้มีความเคารพในพระองค์ ก็สามารถที่จะอบรมเจริญกุศลยิ่งขึ้น มีสภาพธรรมฝ่ายดีเจริญขึ้น ละอกุศลได้ ตามข้อความในพระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต สักกัจจุสูตร ดังนี้

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูกร สารีบุตร ดีละ ดีละ ภิกษุ สักการะ เคารพ อาศัยพระศาสดา อยู่แล จะพึงละอกุศล เจริญกุศล

ข้อความในสารัตถปกาสินี อรรถกถา พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค โอฆตรณสูตร แสดงความเป็นจริงว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ที่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย พึงเข้าไปเฝ้า ซึ่งจะเข้าไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลอย่างยิ่ง ดังนี้

ถามว่า เพราะเหตุไร พระผู้มีพระภาคเจ้า อันเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย พึงเข้าไปเฝ้า?
ตอบว่า เพราะท่านเหล่านั้นมีความประสงค์เพื่อจะบรรลุคุณวิเศษมีประการต่างๆ เปรียบเหมือนต้นไม้ใหญ่ที่ผลิดผลตลอดฤดูกาล อันฝูงนกทั้งหลายพากันไปยังต้นไม้ นั้น ด้วยประสงค์จะจักกินซึ่งผลมีรสอร่อย ฉะนั้น

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ทรงตรัสรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริง เป็นผู้หมดจดจากกิเลส เป็นผู้พ้นจากกิเลสด้วยพระองค์เอง พระบารมีทั้งหมดที่พระองค์ทรงบำเพ็ญมาตลอดระยะเวลาอันถึงสี่อสงไขยแสนกัปป์ ไม่ใช่เพียงเพื่อตรัสรู้เฉพาะพระองค์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น แต่ทั้งหมดเพื่ออนุเคราะห์เกื้อกูลให้สัตว์โลกได้เข้าใจสภาพธรรมตามความเป็นจริง พระองค์ทรงเห็นว่าสัตว์โลกมากไป

ด้วยกิเลส (เครื่องเศร้าหมองของจิต) ทั้งหลาย มีความติดข้อง ความไม่รู้ และความเห็นผิด เป็นต้น จึงทรงประกอบด้วยพระมหากุณยาที่ไม่มีใครเสมอเหมือน ทรงแสดงพระธรรมเพื่อให้สัตว์โลกได้พ้นจากกิเลสตามพระองค์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้ความจริงถึงที่สุด ใครๆ ก็ปฏิเสธไม่ได้ ทุกคำของพระองค์เป็นความจริงทุกกาลสมัย เพราะไม่ได้เกิดจากการตรึกนึกคิด แต่เกิดจากการประจักษ์แจ้งสภาพธรรม จนหมดความสงสัยและหมดความไม่รู้ในทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าไม่มีการอุบัติขึ้นของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัตว์โลกก็จะไม่สามารถรู้ได้ว่าอะไรเป็นอะไร ไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริงได้เลย มีตสนิทด้วยความไม่รู้

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ซึ่งเป็นคำสอนของพระองค์ผู้ทรงเป็นพระบรมศาสดาก็ดำรงสืบทอดมาจนถึงสมัยปัจจุบันนี้ ผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากพระธรรม ต้องเป็นผู้เห็นประโยชน์ของการฟังพระธรรม เพราะการฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ทำให้ผู้ฟังได้ยินได้ฟังสิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน ทำให้เริ่มเห็นประโยชน์ของการฟัง และรู้ว่าเหตุที่จะทำให้เกิดปัญญาเกิดขึ้น ก็คือการฟัง ด้วยความตั้งใจ ด้วยความละเอียดรอบคอบ เพราะผู้ที่เป็นชาวพุทธ ต้องได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่มีตัวตนที่จะไปทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะให้ปัญญาเกิด จึงต้องฟัง ต้องศึกษา เท่านั้น สำหรับผู้ที่ได้ฟังพระธรรม ก็จะเห็นได้ว่า ปัญญาจะค่อยๆ เจริญขึ้นไปตามลำดับ เมื่อฟังบ่อยๆ เนื้อๆ ไม่ขาดการฟังพระธรรม ให้เวลากับสิ่งที่มีค่าที่สุดนี้ โดยเริ่มจากคำแรกคือ คำว่าธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่มีจริงๆ ทั้งหมดทั้งปวงของการฟังนั้น ไม่ใช่เพื่ออย่างอื่น แต่เพื่อความเจริญขึ้นของปัญญา จนกว่าจะถึงความสมบูรณ์พร้อมในที่สุด ผู้ที่ได้ฟังพระธรรมของพระองค์ จึงจะรู้จักพระองค์และมีความเคารพสักการะต่อพระองค์อย่างยิ่ง เพราะเห็นคุณอันประเสริฐยิ่งของพระองค์

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงพระธรรมแล้วๆ แล้วๆ เข้าแล้วซ้ำอีก ถึงสิ่งที่กำลังมีในขณะนี้ จนกว่าผู้ฟังจะเกิดปัญญา ทรงมีพระมหากุณยาอย่างยิ่ง เพราะเขาไม่รู้ จึงทรงแสดงโดยละเอียดโดยประการทั้งปวงอย่างสิ้นเชิง เพื่อเขาจะเข้าใจ เมื่อเขาเข้าใจแล้วเขาก็เป็นผู้ที่ปลอดโปร่งจากการหลงผิด เพราะเขาได้รู้ความจริงของสิ่งที่มีจริงๆ ในขณะนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีจริงแต่ละหนึ่งๆ ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน

ชาวพุทธที่แท้จริงก็ต้องรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีใครที่จะประเสริฐกว่าพระองค์ เมื่อไม่มีใครที่จะประเสริฐกว่าพระองค์ สมควรไหมที่จะเคารพสูงสุดด้วยการศึกษาให้เข้าใจพระธรรมที่พระองค์ได้ทรงแสดง ๔๕ พรรษา เพื่อประโยชน์แก่ผู้ฟัง แล้วเราจะไม่เป็นผู้ฟังคนหนึ่งหรือ? ที่จะค่อยๆ ฟังพระธรรม ซึ่งกล่าวถึงสิ่งที่มีจริงจนกระทั่งสามารถที่จะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งขึ้น เคารพ นอบน้อม สักการะยิ่งขึ้น

ข้อที่น่าพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง คือบุคคลผู้ที่มีความเคารพสักการะและระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบ่อยๆ เนื้อๆ ย่อมเสมือนกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่เฉพาะหน้า ไม่สามารถที่จะกระทำการที่ผิดที่ไม่เหมาะสมไม่ควรได้เลย เพราะเหตุว่า ระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้ทรงแสดงพระธรรม ให้เห็นตามความเป็นจริงว่า ธรรมใดเป็นอกุศลที่ควรละ ธรรมใดเป็นกุศลที่ควรเจริญ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้ทรงต้องการอย่างอื่นใดทั้งสิ้นจากพุทธบริษัทเลยแม้แต่น้อย พระองค์ทรงมอบมรดกที่ล้ำค่า คือ พระธรรม ด้วยการทรงจำแนกแจกแจงแสดงความจริงโดยละเอียด โดยนัยประการต่างๆ ให้กับพุทธบริษัท แต่ผู้นั้นจะไม่ได้รับมรดกที่ล้ำค่านี้เลย ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง ดังนั้น ใครที่ไม่เข้าใจคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะกล่าวว่าเป็นชาวพุทธไม่ได้เลย ไม่ใช่ชาวพุทธอย่างแน่นอน เพราะว่าถ้าเป็นชาวพุทธ ต้องตรงและจริงใจ เคารพนับถือ ก็ต้องฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ละเอียดลึกซึ้งอย่างยิ่ง เพื่อประโยชน์ คือ ความเข้าใจที่ถูกต้อง **พระธรรมที่สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงนั้นมีค่ามาก มีค่ายิ่งกว่าทรัพย์สมบัติใดๆ ในโลกทั้งปวง จึงต้องฟังต้องศึกษาด้วยความเคารพอย่างยิ่ง ด้วยความละเอียดรอบคอบ ไม่ควรให้ผ่านไปโดยฟังอย่างไม่ตั้งใจหรือว่าเป็นผู้เฉิน** เพราะเหตุว่าบุคคลผู้ฟังด้วยดี ย่อมได้ปัญญา ปัญญาย่อมเจริญขึ้นเพิ่มขึ้นจากการฟังในแต่ละครั้ง เป็นการค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปทีละเล็กทีละน้อย ไม่ประมาทในทุกคำที่พระองค์ได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗